

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра медицини катастроф та військової медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проєктора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка офіцерів запасу галузі знань «Охорона здоров'я».

Спеціальність «Медицина»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

Розробники:

завідувач кафедри, к.мед.н., доцент Володимир МАЙДАНЮК,
завуч кафедри, к.мед.н., доц. Павло БРЯНЦЕВ.
професор, д.мед.н., проф. Віталій КОНОНЕНКО
доцент, к.мед.н., доц. Олександр ПАНЧЕНКО
асистент, д.мед.н. Любов ПЕТРУК
асистент, Станіслав ЦІЛЬКО
асистент, Петро ЛАВРЕНЮК
асистент Олександр ТРЕТЬЯК
асистент Віталій КУЛІБАБА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини

Протокол № 16 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Володимир МАЙДАНЮК

Погоджено із гарантом ОПП _____ Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією зі спеціальних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 7 від 30.06.2022 р.

Голова предметної циклової методичної комісії зі спеціальних дисциплін ОНМедУ

_____ Володимир МАЙДАНЮК

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Обов'язкова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 2</i>
		<i>Семестр III - IV</i>
		<i>Лекції (14 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (38 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (38 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання: (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю: залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Набуття здобувачами вищої освіти знань, формування елементів професійних компетентностей та практичних навичок з надання домедичної допомоги постраждалим та пораненим, а також проведення заходів з організації медичного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.

Завдання:

1. Визначення основних принципів оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;
2. оволодіння навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах;
3. опанування основ організації медичного забезпечення населення і військ як складової системи медичного забезпечення населення держави з урахуванням основних положень Кодексу цивільного захисту, Закону Про екстрену медичну допомогу, Воєнної доктрини України;
4. засвоєння організації і порядку проведення лікувально-евакуаційних заходів серед цивільного населення і військ в залежності від масштабу та характеру санітарних втрат у військах та серед населення.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

• **Загальних (ЗК):**

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7. Здатність працювати в команді
- ЗК8. Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК16. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

• **Спеціальних фахових (СК):**

- СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів

СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
СК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій
СК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
СК14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН15. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН24. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань при надзвичайних ситуаціях та в бойових умовах.
- етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах.
- систему лікувально-евакуаційного забезпечення, принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців.
- систему оповіщення населення в умовах надзвичайних ситуації.
- методичні настанови щодо дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації
- законодавчу базу щодо надання екстреної медичної допомоги, зокрема закон України «Про екстрену медичну допомогу».
- основні невідкладні стани людини; принципи надання екстреної медичної допомоги
- алгоритми надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3)

Вміти:

- розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності при надзвичайних ситуаціях та в бойових умовах.

- організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах
- визначати невідкладні стани (за списком 3); принципи та тактику надання екстреної медичної допомоги; провести організаційні та діагностичні заходи спрямовані на рятування та збереження життя людини.
- надавати екстрену медичну допомогу при невідкладному стані (за списком 3).
- виконувати медичні маніпуляції при надзвичайних ситуаціях та в бойових умовах (за списком 5)
- приймати рішення про вжиття термінових заходів під час надання медичної допомоги
- розгортати функціональні підрозділи етапів медичної евакуації
- проводити заходи щодо індивідуального та колективного захисту від ЗМУ

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Домедична допомога в екстремальних ситуаціях

ТЕМА 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.

Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах мирного часу та бойових умовах. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Місце та обсяг надання домедичної допомоги в бойових та небойових умовах. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження. Контакт з постраждалим. Засоби особистої безпеки. Безпека в бойових умовах. Особливості огляду місця пригоди в бойових та небойових умовах. Проведення первинного огляду. Визначення рівня свідомості потерпілого. Види ушкоджень в бойових умовах. Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття.

ТЕМА 2. Кровотечі і методи їх зупинки.

Причини і ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка, підняття кінцівки. Кровоспинні засоби на марлевій основі, техніка застосування. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі. Причини і ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.

ТЕМА 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.

Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, рото горлових повітроводів). Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицєвої маски, мішком АМБУ). Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.

ТЕМА 4. Види ушкоджень у бойових і не бойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.

Причини та ознаки ран м'яких тканин. Проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових поранень. Протекція ран накладанням пов'язок. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Поранення грудної клітки. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані. Причини та ознаки травм голови,

хребта і тазу. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи), причини та ознаки. Абсолютні ознаки переломів. Надання домедичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді (ДТП). Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Тактика рятувальника при ДТП.

ТЕМА 5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях.

Опіки, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і не бойових умовах. Відмороження, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і не бойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, ознаки, домедична допомога в бойових і не бойових умовах. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і не бойових умовах. Ураження електричним струмом, домедична допомога. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різного походження.

ТЕМА 6. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.

Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога. Допомога при ураженні електричним струмом, блискавкою.

ТЕМА 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога.

Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами. Вражаючі фактори аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори. Домедична допомога в бойових та не бойових умовах.

ТЕМА 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Організація та проведення евакуації пораненого.

Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових (секторах обстрілу, укриття та евакуації) та не бойових умовах. Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Медична евакуація. Організація надання допомоги під час транспортування в бойових (сектор укриття та евакуації) і не бойових умовах.

ТЕМА 9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.

Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових (сектор укриття та евакуації) та не бойових умовах.

Змістовий модуль 2.

Основи організації медичного забезпечення населення і військ.

ТЕМА 10. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Міжнародне гуманітарне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу». Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей при надзвичайних ситуаціях. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності. Мета, завдання, принципи

цивільного захисту населення і територій. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України). Сили і засоби цивільного захисту. Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру та їх наслідки.

ТЕМА 11. Основи цивільного захисту населення.

Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Спостереження і контроль: об'єкти, сили і засоби, завдання у різних режимах функціонування єдиної системи захисту. Характеристика осередку радіаційного, хімічного і біологічного ураження. Класифікація дозиметричних приладів, їх призначення і порядок використання. Прилади радіаційної і хімічної розвідки, робота з ними. Засоби індивідуального захисту населення, класифікація. Засоби захисту органів дихання, класифікація. Особливості захисту органів дихання у дітей. Засоби захисту шкіри. Засоби колективного захисту, їх призначення та класифікація. Правила перебування у захисних спорудах. Поняття про карантин та обсервацію. Здійснення заходів екстреної і специфічної профілактики. Протиепідемічний режим. Планування діяльності, сили і засоби підрозділів психологічного забезпечення. Своєчасне застосування психопрофілактичних методів. Використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення за умов НС.

ТЕМА 12. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Види і обсяги медичної допомоги. Застосування профілактичних медичних препаратів, проведення необхідних гігієнічних та інших заходів. Основи планування і застосування медичних сил і засобів на випадок НС. Організація навчання населення основним правилам захисту і навичкам надання першої медичної допомоги. Підготовка та перепідготовка медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги; Етапи медичної евакуації служби медицини катастроф територіальних центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (СМК ТЦ ЕМД та МК), їх організація та завдання. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення при різних видах надзвичайних ситуацій. Особливості організації медичної допомоги дітям за умов надзвичайних ситуацій.

ТЕМА 13. Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів.

Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи. Оцінка стійкості роботи лікувального закладу, залежно від особливостей його розміщення і діяльності та основні напрямки і необхідні заходи для її підвищення. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення стійкої роботи лікувального закладу за умов надзвичайних ситуацій. Планування заходів цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів. Формування цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів, їх призначення, застосування та дії за сигналами оповіщення. Система екстреної евакуації. Організація медичного забезпечення нетранспортабельних хворих. Організація евакуації лікувальної установи та фармацевтичного закладу.

ТЕМА 14. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗС України в умовах збройних конфліктів.

Основні завдання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів, їх зміст і значення. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України. Категорії особового складу медичної служби. Роль і місце медичної служби Збройних Сил України в загальнодержавній системі надання медичної допомоги в умовах збройних конфліктів. Поняття про втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Величина санітарних втрат, фактори, що впливають на їх розміри. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, що

використовує противник. Коротка характеристика вражаючих факторів сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

ТЕМА 15. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ.

Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи. Поняття про етап медичної евакуації, завдання, принципова схема та вимоги до розгортання. Види та обсяги медичної допомоги. Медичне сортування в бойових умовах. Визначення поняття, коротка характеристика. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування. Медична евакуація, поняття, мета та порядок проведення. Санітарно-транспортні засоби для евакуації поранених і хворих. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах проведення антитерористичної операції на сході України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	практичні	СРС
Змістовий модуль 1.				
Домедична допомога в екстремальних ситуаціях				
Тема 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого	6	2	2	2
Тема 2. Кровотечі і методи їх зупинки	6	-	2	4
Тема 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога	6	-	2	4
Тема 4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах	8	-	4	4
Тема 5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях	4	-	2	2
Тема 6. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах	8	-	4	4
Тема 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога	6	2	2	2
Тема 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Організація та проведення евакуації пораненого	10	2	4	4
Тема 9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога	4	-	2	2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	58	6	24	28
Змістовий модуль 2.				
Основи організації медичного забезпечення населення і військ				
Тема 10. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	5	2	2	1

Тема 11.Основи цивільного захисту населення	4	-	2	2
Тема 12.Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	6	2	2	2
Тема 13.Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів	3	-	2	1
Тема 14.Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗСУ в умовах збройних конфліктів	6	2	2	2
Тема 15.Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ	6	2	4	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	32	8	14	10
Усього годин	90	14	38	38

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого Лекція 1.	2
2.	Тема 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога Лекція 2	2
3.	Тема 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Організація та проведення евакуації пораненого Лекція 3	2
4.	Тема 10. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій Лекція 4	2
5.	Тема 12. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення Лекція 5	2
6.	Тема 14. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗСУ в умовах збройних конфліктів Лекція 6	2
7.	Тема 16. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ Лекція 7	2
Разом		14

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3.Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практичне заняття 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого	2
2.	Тема 2. Практичне заняття 2. Кровотечі і методи їх зупинки	2
3.	Тема 3. Практичне заняття 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога	2
4.	Тема 4. Практичне заняття 4. Види ушкоджень у бойових і	2

	небойових умовах.	
5.	Тема 4. Практичне заняття 5. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах	2
6.	Тема 5. Практичне заняття 6. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях	2
7.	Тема 6. Практичне заняття 7. Домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій.	2
8.	Тема 6. Практичне заняття 8. Домедична допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Допомога при ураженні електричним струмом, блискавкою.	2
9.	Тема 7. Практичне заняття 9. Засоби масового ураження. Домедична допомога	2
10.	Тема 8. Практичне заняття 10. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат.	2
11.	Тема 8. Практичне заняття 11. Організація та проведення евакуації пораненого	2
12.	Тема 9. Практичне заняття 12. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога	2
13.	Тема 10. Практичне заняття 13. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	2
14.	Тема 11. Практичне заняття 14. Основи цивільного захисту населення	2
15.	Тема 12. Практичне заняття 15. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	2
16.	Тема 13. Практичне заняття 16. Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів	2
17.	Тема 14. Практичне заняття 17. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗСУ в умовах збройних конфліктів	2
18.	Тема 15. Практичне заняття 18. Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення. Поняття про етап медичної евакуації.	2
19.	Тема 15. Практичне заняття 19. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування в бойових умовах. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах проведення антитерористичної операції на сході України.	2
Разом		38

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 1 Підготовка до практичного заняття 1	2

2.	Тема 2. Кровотечі і методи їх зупинки Самостійне опанування матеріалу за темою 2 Підготовка до практичного заняття 2	4
3.	Тема 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога Самостійне опанування матеріалу за темою 3 Підготовка до практичного заняття 3	4
4.	Тема 4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах Самостійне опанування матеріалу за темою 4 Підготовка до практичних занять 4-5	4
5.	Тема 5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях Самостійне опанування матеріалу за темою 5 Підготовка до практичного заняття 6	2
6.	Тема 6. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах Самостійне опанування матеріалу за темою 6 Підготовка до практичних занять 7-8	4
7.	Тема 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 7 Підготовка до практичного заняття 9	2
8.	Тема 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Організація та проведення евакуації пораненого Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 8 Підготовка до практичних занять 10-11	4
9.	Тема 9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога Самостійне опанування матеріалу за темою 9 Підготовка до практичного заняття 12	2
10.	Тема 10. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 10 Підготовка до практичного заняття 13	1
11.	Тема 11. Основи цивільного захисту населення Самостійне опанування матеріалу за темою 11 Підготовка до практичного заняття 14	2
12.	Тема 12. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 12 Підготовка до практичного заняття 15	2
13.	Тема 13. Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів Самостійне опанування матеріалу за темою 13 Підготовка до практичного заняття 16	1
14.	Тема 14. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗСУ в умовах збройних конфліктів Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 14 Підготовка до практичного заняття 17	2
15.	Тема 15. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ Самостійне опанування матеріалу лекції за темою 15 Підготовка до практичних занять 18-19	2
Разом		38

7. Методи навчання

Лекції.

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи: вирішення ситуаційних завдань, відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять, підготовка доповідей.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи оцінювання: опитування, вирішення ситуаційної задачі;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду постраждалого, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички під час огляду постраждалого з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички під час огляду постраждалого з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду постраждалого.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний

відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни)x40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до лекцій з навчальної дисципліни
- Методичні розробки до практичних занять з навчальної дисципліни
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Визначення поняття та «домедична допомога» і правові аспекти її надання. Основні принципи надання домедичної допомоги.
2. Сектори надання медичної допомоги пораненим. Обсяг надання домедичної допомоги.
3. Алгоритм з надання домедичної допомоги в секторі обстрілу та в секторі укриття.
4. Проведення первинного огляду за алгоритмом САВС.
5. Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця.
6. Причини і ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу.
7. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка, підняття кінцівки. Кровоспинні засоби на марлевій основі, техніка їх застосування.
8. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі.
9. Причини і ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі.
10. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення. Стадії шоку.
11. Основні принципи надання допомоги та лікування шоку. Алгоритм надання домедичної допомоги при ознаках гіповолемічного шоку.
12. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.

13. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови, виведення нижньої щелепи; введення носо,-рото,-горлових повітроводів). Алгоритм оцінки дихання і відновлення прохідності дихальних шляхів.
14. Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ).
15. Алгоритм надання домедичної допомоги при проникаючому пошкодженні грудної клітини. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога.
16. Причини та ознаки ран м'яких тканин. Причини та ознаки проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових поранень.
17. Протекція ран накладанням пов'язок. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Особливості накладення пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі живота.
18. Причини та ознаки травм голови, хребта, тазу. Класифікація, алгоритм надання домедичної допомоги.
19. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи), причини та ознаки. Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами.
20. Опіки. Класифікація, ознаки. Особливості надання домедичної допомоги при хімічних опіках. Надання домедичної допомоги при ураженнях бойовими вогнесумішами.
21. Відмороження. Класифікація, ознаки. «Траншейна стопа». Замерзання. Профілактика та надання медичної допомоги при відмороженнях і замерзаннях в бойових і не бойових умовах.
22. Опіки ока. Клінічні ознаки, домедична допомога. Хімічні пошкодження ока, клінічні ознаки, домедична допомога.
23. Причини, діагностика і домедична допомога при судомах, зомлінні, комі невідомої етіології, болі в серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болі в животі.
24. Поняття про хімічну зброю. Медичний захист від хімічної зброї.
25. Медична евакуація. Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Організація надання допомоги під час транспортування в бойових та не бойових умовах.
26. Чинники що впливають на людину, викликані дією екстремальної ситуації. Особливості поведінки в екстремальних ситуаціях. Стрес. Принципи надання домедичної допомоги.
27. Поняття "бойовий стрес". Критерії (ознаки). Надання домедичної допомоги. Профілактика бойової втоми та бойового стресу.
28. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу».
29. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності. Мета, завдання, принципи цивільного захисту населення і територій. Сили і засоби цивільного захисту.
30. Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф.
31. Характеристика осередку радіаційного, хімічного і біологічного ураження.
32. Засоби індивідуального та колективного захисту населення. Правила перебування у захисних спорудах.
33. Поняття про карантин та обсервацію. Здійснення заходів екстреної і специфічної профілактики. Протиепідемічний режим.
34. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій.
35. Основи планування і застосування медичних сил і засобів на випадок НС. Етапи медичної евакуації служби медицини катастроф територіальних центрів екстреної

медичної допомоги та медицини катастроф (СМК ТЦ ЕМД та МК), їх організація та завдання.

36. Планування заходів цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів.
37. Санітарні втрати: величина, структура. Фактори, що впливають на величину і структуру санітарних втрат.
38. Основні завдання медичної служби ЗС України на воєнний час. Організаційна структура медичної служби ЗС України.
39. Поняття та сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення.
40. Поняття про етап медичної евакуації. Завдання та принципова схема розгортання етапу медичної евакуації.
41. Медичне сортування. Визначення поняття, його завдання. Організація медичного сортування поранених та хворих.
42. Медична евакуація. Визначення поняття, її мета та призначення. Санітарно-транспортні засоби, що використовуються для евакуації поранених та хворих.
43. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів при ліквідації наслідків застосування противником зброї масового ураження.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Домедична допомога: Навч.-метод. посіб. для вищих мед. (фарм.) закладів. Схвалено МОЗ / О.Ф. Козлова. — К., 2017. — 49 с., іл., м'яка обкл.
2. Перша медична допомога: Підручник для мед. учил., коледжів, академій, інститутів медсестринства. — 4-те вид., випр. Затверджено МОЗ / Петриченко Т.В. — К., 2018. — 272 с.
3. Екстрена медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів, за редакцією професора Бадюка М.І., навчальний посібник, — Київ. — 2018 — 203 с.
4. Біобезпека, практичний poradnik, за редакцією академіка НАМН України, доктора медичних наук, професора В.М. Запорожана, доктора медичних наук, професора М.І. Бадюка, Одеса, ОНМедУ — 2018 — 431 с.
5. Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] — Київ. — 2016 — 400 с.
6. Екстрена медична допомога (вибрані аспекти): навчальний посібник / Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстренної медичної допомоги». — Донецьк: Ландон-XXI, 2014. — 320 с.
7. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). К: «МП Леся», 2015. — 148 с.
8. Стандарт підготовки «Фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї)» (видання 1) — Київ. — 2015 — 191 с.
9. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи): посібник // за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Рощина. — Київ. Юстон. — 2016. — 212 с.
10. Організація медичного забезпечення військ: Підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти України III-IV рівнів акредитації / За редакцією професора Бадюка М.І. — К.: «МП Леся», 2014. — 430 с.

Додаткова:

1. Конституція України, 1996 (ст. 3, 16, 49, 50, 106, 138).
2. Закон України „Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення“ № 4004-ХІІ від 24.02.94 в редакції від 14.01.2021;
3. Закон України “Про екстрену медичну допомогу”, від 05.07. 2012 р. №5081-VI.
4. Закон України „Про правовий режим надзвичайного стану“, 2000 (1, 4-9, 13, 16, 27-29).
5. Закон України “Про Збройні Сили України”, Редакція від 28.07.2016р.
6. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу”, в останній чинній редакції від 30 березня 2017 року.

7. Указ Президента України від 16.01.2013 р. № 20/2013 «Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій»
8. НАКАЗ МОЗ України 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»;
9. Основи законодавства України про охорону здоров'я // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. В редакції від 31.12.2020
10. Кодекс цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458)
11. Постанови Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1116 «Про затвердження Типового положення про центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф».
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 р. №253 „Про затвердження Порядку використання захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) для господарських, культурних та побутових потреб“
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004р. №368 „Про затвердження порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру за їх рівнями“.
14. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] – К.: НВП "Інтерсервіс", 2014. – 84 с.
15. Військово-медична підготовка / Під редакцією професора Бадюка М.І. – К.: „МП Леся“, 2007. – 482 с.
16. Чепкий Л.П. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія. К: «Вища школа», 2004. р. ст. 99 – 142.
17. Міжнародне гуманітарне право / Під ред. Базова В.П. – К., “Варта”, 2000 – 176 с.
18. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту: навч. посіб. – Львів, 2010. – 384 с.
19. Русаловський А. В. Цивільний захист: навч. посіб. / За наук. ред. Запорожця О.І. – К.: АМУ, 2008. – 250 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства охорони здоров'я України, Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/>
2. Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/uk>
4. Європейська база даних «Здоров'я для всіх», Копенгаген: ЕРБ ВОЗ: Режим доступу: <https://gateway.euro.who.int>
5. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту» від 27 вересня 2017 р. №733 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
6. Електронна бібліотека ОНМедУ Режим доступу: <https://onmedu.edu.ua/biblioteka/>